

REVISTA SOCIAL GALEGA DE

SELECCIÓN DE SENTENZAS

Sentenza do Tribunal de Xustiza de 3 de xullo de 2003

«Seguridade social - Titulares de pensións ou de rendas e membros das súas familias que residen nun Estado membro distinto do Estado debedor da pensión ou da renda - Gastos médicos efectuados no Estado membro debedor da pensión ou da renda - Requisitos para a asunción do custo - Estado membro e institución competentes - Artigos 21, 22, 28 e 31 do Regulamento (CEE) n. 1.408/71»

No asunto C-156/01,

que ten por obxecto unha petición dirixida ao Tribunal de Xustiza, conforme ao artigo 234 CE, polo Centrale Raad van Beroep (Países Baixos), destinada a obter, nos litixios pendentes ante o devandito órgano xurisdiccional entre

R.P. van der Duin

e

Onderlinge Waarborgmaatschappij ANOZ Zorgverzekeringen UA,

e entre

Onderlinge Waarborgmaatschappij ANOZ Zorgverzekeringen UA

e

T.W. van Wegberg-van Brederode,

unha decisión prexudicial sobre a interpretación dos artigos 21, 22, apartado 1, letra c), 28 e 31 do Regulamento (CEE) n. 1.408/71 do Consello, do 14 de xuño de 1971, relativo á aplicación dos réximes de seguridade social aos traballadores por conta allea, aos traballadores por conta propia e ás súas familias que se despra-

zan dentro da Comunidade, na súa versión modificada e actualizada polo Regulamento (CEE) n. 2001/83 do Consello, do 2 de xuño de 1983 (DON L 230, p. 6; EE 05/03, p. 53),

O Tribunal de Xustiza,

integrado polo Señor M. Wathelet, Presidente de Sala, e os Sres. C.W.A. Timmermans, A. A Pergola (Relator), P. Jann e S. von Bahr, Xuíces;

Avogado Xeral: Señor D. Ruiz-Jarabo Colomer;

Secretaria: Señora M. -F. Contet, administradora principal;

consideradas as observacións escritas presentadas e considerando o informe para a vista;

oídas as observacións orais do Señor Van der Duin, representado polo Señor F.T.I. Oey; do Onderlinge Waarborgmaatschappij ANOZ Zorgverzekeringen UA, representada polo Señor E.G.J. Broekhuizen, en calidade de axente; do Goberno neerlandés, representado pola Señora C. Wissels, en calidade de axente; do Goberno español, representado pola Señora N. Díaz Abad; do Goberno do Reino Unido, representado polo Señor C. Lewis, e da Comisión, representada polo Señor H.M.H. Speyart, expostas na vista do 26 de setembro de 2002;

oídas as conclusións do Avogado Xeral, presentadas en audiencia pública o 24 de outubro de 2002;

dicta a seguinte

SENTENZA

1. Mediante resolución do 21 de marzo de 2001, recibida no Tribunal de Xusti-

za o 10 de abril seguinte, o Centrale Raad van Beroep formulou, conforme ao artigo 234 CE, tres cuestións prexudiciais sobre a interpretación dos artigos 21, 22, apartado 1, letra c), 28 e 31 do Regulamento (CEE) n. 1.408/71 do Consello, do 14 de xuño de 1971, relativo á aplicación dos réximes de seguridade social aos traballadores por conta allea, aos traballadores por conta propia e ás súas familias que se desprazan dentro da Comunidade, na súa versión modificada e actualizada polo Regulamento (CEE) n. 2001/83 do Consello, do 2 de xuño de 1983 (DON L 230, p. 6; EE 05/03, p. 53) (a partir deste momento, «Regulamento n. 1.408/71»).

2. Estas cuestións suscítáronse en dous litixios, o primeiro entre o Señor Van der Duin, nacional neerlandés con domicilio en Francia, e o Onderlinge Waarborgmaatschappij ANOZ Zorgverzekeringen UA (seguro mutuo de enfermidade; a partir deste momento, «ANOZ Zorgverzekeringen») e o segundo entre o ANOZ Zorgverzekeringen e a Señora Van Wegberg-Van Brederode, nacional neerlandesa con domicilio en España, relativos á negativa do ANOZ Zorgverzekeringen a asumir o custo da asistencia dispensada aos interesados nos Países Baixos.

Marco xurídico comunitario

3. O artigo 1, letras ou) a q), do Regulamento n. 1.408/71 establece:

«Para os fins de aplicación do presente Regulamento:

[...]

o) a expresión institución competente designa:

I) a institución á cal o interesado estea afiliado no momento da solicitude de prestacións, ou

II) a institución da cal o interesado ten dereito a prestacións ou tería dereito a prestacións se residise, ou se o membro ou os membros da súa familia residisen no territorio do Estado membro onde se atopa esta institución, ou

[...]

p) as expresións institución do lugar de residencia e institución do lugar de estancia designan respectivamente a institución habilitada para servir as prestacións no lugar en que reside o interesado, e a institución habilitada

para aboar as prestacións no lugar onde se atopa, segundo a lexislación que aplique esta institución ou, se a devandita institución non existe, a institución designada pola autoridade competente do Estado membro de que se trate;

q) a expresión Estado competente designa o Estado membro no territorio do cal se atopa a institución competente.»

4. O artigo 19 do Regulamento n. 1.408/71, «Residencia nun Estado membro distinto do Estado competente. Normas xerais», incluído no título III, capítulo 1, sección 2, titulada «Traballadores por conta allea ou por conta propia e membros das súas familias», dispón:

«1. O traballador por conta allea ou por conta propia que resida no territorio dun Estado membro distinto do Estado competente e que satisfaga as condicións esixidas pola lexislación do Estado competente para ter dereito ás prestacións, tendo en conta, no seu caso, as disposicións do artigo 18, gozará no Estado da súa residencia:

a) das prestacións en especie servidas por conta da institución competente pola institución do lugar de residencia, segundo as disposicións da lexislación que esta aplique e coma se estivese afiliado a esta.

[...]

2. As disposicións do apartado 1 serán aplicables por analogía aos membros da familia que residan no territorio dun Estado membro distinto do Estado competente, sempre que non teñan dereito a estas prestacións en virtude da lexislación do Estado no territorio do cal residen [...]

5. A teor do artigo 21 do Regulamento n. 1.408/71, recollido na mesma sección e titulado «Estancia no Estado competente ou traslado de residencia a este»:

«1. O traballador por conta allea ou por conta propia mencionado no apartado 1 do artigo 19, que se ache no territorio do Estado competente, gozará das prestacións segundo as disposicións da lexislación deste Estado coma se residise neste, mesmo aínda que gozara xa de prestacións polo mesmo proceso de enfermidade ou de maternidade antes da súa estancia.

2. O apartado 1 aplicarase por analogía aos membros da familia mencionados no apartado 2 do artigo 19.

[...]

6. O artigo 22 do Regulamento n. 1.408/71, titulado «Estancia fóra do Estado competente. Regreso ou traslado de residencia outro Estado membro durante unha enfermidade ou maternidade. Necesidade de desprazarse a outro Estado membro para recibir a asistencia apropiada», establece nos seus apartados 1 e 2:

«1. O traballador por conta allea ou por conta propia que satisfaga as condicións esixidas pola lexislación do Estado competente para ter dereito ás prestacións, tendo en conta, no seu caso, as disposicións do artigo 18 e:

a) o estado da cal requira de modo inmediato prestacións durante unha estancia no territorio doutro Estado membro, ou

[...]

c) que sexa autorizado pola institución competente a desprazarse ao territorio doutro Estado membro para recibir neste a asistencia apropiada ao seu estado, terá dereito:

D) ás prestacións en especie servidas, por conta da institución competente, pola institución do lugar de estancia ou de residencia, segundo as disposicións da lexislación que esta aplique, coma se estivese afiliado a esta, regulándose a duración do servizo das prestacións pola lexislación do Estado competente;

[...]

2. [...] La autorización requirida en virtude da letra c) do apartado 1 non poderá ser denegada cando a asistencia de que se trate figure entre as prestacións previstas pola lexislación do Estado membro no territorio da cal resida o interesado e cando, habida conta do seu estado de saúde actual e a evolución probable da enfermidade, esta asistencia non lle poida ser dispensada no prazo normalmente necesaria para obter o tratamento de que se trata no Estado membro en que reside.

7. Dentro do título III, capítulo 1, sección 5, titulada «Titulares de pensións ou de rendas e membros das súas familias», do Regulamento n. 1.408/71, o artigo 28, titulado «Pensións ou rendas debidas en virtude da lexislación dun só Estado, ou de varios, cando non existe dereito ás prestacións no país de residencia», establece:

«1. O titular dunha pensión ou dunha renda debida en virtude da lexislación dun Estado membro, ou de pensións ou de rendas debidas en virtude das lexislacións de dous ou varios Estados membros, que non teña dereito

ás prestacións en virtude da lexislación do Estado membro no territorio da cal reside, gozará, non obstante, destas prestacións, para el e para os membros da súa familia, sempre que puidese ter dereito a estas en virtude da lexislación do Estado membro, ou polo menos dun dos Estados membros competentes en materia de pensións -habida conta, cando proceda, do disposto no artigo 18 e no Anexo VIN-, se residise no territorio do Estado correspondente. As prestacións seranlle aboadas:

a) as prestacións en especie seranlle aboadas, con cargo á institución a que se refire o apartado 2, pola institución do lugar de residencia, coma se o interesado fose titular dunha pensión ou dunha renda en virtude da lexislación do Estado no territorio da cal reside e tivese dereito ás prestacións en especie;

[...]

2. Nos casos previstos no apartado 1, a institución ao cargo da cal haberán de correr as prestacións en especie será a designada segundo as normas seguintes:

a) se o titular ten dereito ás mencionadas prestacións en virtude da lexislación dun só Estado membro, a obriga de sufragalas recaerá na institución competente do mesmo Estado;

[...]

8. Na mesma sección, o artigo 31, titulado «Estancia do titular e/ou dos membros da súa familia nun Estado distinto daquel onde teñen a súa residencia», dispón:

«O titular dunha pensión ou dunha renda debidas en virtude da lexislación dun só Estado membro, ou de pensións ou de rendas debidas en virtude das lexislacións de dous ou de varios Estados membros, que teña dereito ás prestacións en virtude da lexislación dalgún deses Estados, así como os membros da súa familia, que se achen no territorio dun Estado membro distinto daquel en que teñan a súa residencia, beneficiaranse:

a) das prestacións en especie, servidas pola institución do lugar de estancia conforme á lexislación que aplique e con cargo á institución do lugar de residencia de titular;

[...]

9. Conforme ao artigo 29, apartados 1 e 2, do Regulamento (CEE) n. 574/72 do Consello, do 21 de marzo de 1972, polo que se establecen as modalidades de aplicación do Regulamento n. 1.408/71, na súa versión

modificada e actualizada polo Regulamento n. 2001/83 (a partir deste momento, «Regulamento n. 574/72»):

«1. Para percibir prestacións en especie dentro do territorio do Estado membro onde resida, en virtude do apartado 1 do artigo 28 [...] do Regulamento [n. 1.408/71], o titular dunha pensión ou dunha renda haberá de inscribirse e inscribir os membros da súa familia na institución do seu lugar de residencia, presentando para tal efecto un certificado que acredite que ten dereito ás mencionadas prestacións, para si mesmo e para os membros da súa familia, en virtude da lexislación ou dunha das lexislacións conforme á cal ou ás cales lle corresponda unha pensión ou unha renda.

2. O Devandito certificado será expedido, a petición de titular, pola institución ou por unha das institucións debedoras de pensión ou de renda, ou, no seu caso, a institución facultada para resolver sobre o dereito ás prestacións en especie, no suposto de que titular reúna as condicións esixidas para ter dereito a estas [...].»

10. O artigo 93, apartados 1 e 3, do Regulamento n. 574/72, dispón:

«1. A contía efectiva das prestacións en especie aboadas en virtude dos apartados 1 e 2 do artigo 19 do Regulamento [n. 1.408/71] aos traballadores por conta allea ou por conta propia e membros das súas familias que residan no territorio do mesmo Estado membro, así como das prestacións en especie servidas en virtude do apartado 2 do artigo 21, do artigo 22, dos apartados 1, 3 e 4 do artigo 25, do artigo 26, do apartado 1 do artigo 29 ou do artigo 31, do [mesmo] Regulamento, será reembolsada pola institución competente á institución que servira as devanditas prestacións, conforme aos custos reflectidos na contabilidade desta última institución.

[...]

3. Cando a contía efectiva das prestacións a que se refire o apartado 1 non se reflecta na contabilidade da institución que as aboou, a contía que haberá de reembolsarse determinarase, a falta dun acordo celebrado en virtude do apartado 6, sobre a base dun tanto alzado establecido a partir de tódalas referencias pertinentes obtidas dos datos dispoñibles. A Comisión administrativa avaliará os elementos que han de aboar para calcular o tanto alzado e fixará a súa contía.»

11. A teor do artigo 95, apartados 1 a 3, do Regulamento n. 574/72:

«1. A contía das prestacións en especie aboadas en virtude do apartado 1 do artigo 28 [...] do Regulamento [n. 1.408/71] será reembolsada polas institucións competentes ás institucións que aboaran as devanditas prestacións sobre a base dun tanto alzado o máis próximo posible dos gastos reais.

2. Para establecer ese tanto alzado, multiplicarase o custo medio anual por titular de pensión ou de renda polo número medio anual dos titulares de pensións ou de rendas que haxan de ser tidos en conta e aplicarase ao resultado unha redución do vinte por cento.

3. Os elementos de cálculo necesarios para establecer o devandito tanto alzado determinaranse segundo as normas seguintes:

a) para obter o custo medio anual por titular de pensión ou de renda, en cada Estado membro, tomarán os gastos anuais correspondentes ao total das prestacións en especie aboadas polas institucións do Estado membro de que se trate ao conxunto dos titulares das pensións ou as rendas debidas en virtude da lexislación do devandito Estado no ámbito dos réximes de seguridade social que haxan de ser tidos en conta, incluíndo no conxunto de beneficiarios os membros da familia, e dividiranse polo número medio anual dos titulares de pensións ou de rendas [...].»

[...]

12. Como se desprende da Decisión n. 153 (94/604/CE) da Comisión administrativa das Comunidades Europeas para a seguridade social dos traballadores emigrantes, do 7 de outubro de 1993, relativa aos modelos de formularios necesarios para a aplicación dos Regulamentos nos 1.408/71 e 574/72 (E 001, E 103-E 127) (DO 1994, L 244, p. 22), o formulario E 121 constitúe o certificado esixido para a inscrición do titular dunha pensión ou dunha renda e dos membros da súa familia na institución do seu lugar de residencia conforme ás disposicións dos artigos 28 do Regulamento n. 1.408/71 e 29 do Regulamento n. 574/72. Por outra parte, en virtude da devandita decisión, o certificado esixido no suposto mencionado no artigo 31 do Regulamento n. 1.408/71 é o formulario E 111, mentres que se require o formulario E 112 no suposto considerado no artigo 22, apartado 1, letra c) e inciso D, do mesmo Regulamento.

Litixios principais e cuestións prejudiciais

13. En 1989, o Señor Van der Duin trasladou a súa residencia dos Países Baixos a Francia.

14. Afectado dunha incapacidade laboral de entre o 80% e o 100%, o Señor Van der Duin percibe, dende agosto de 1990, prestacións por invalidez en virtude da Algemene Arbeidsongeschiktheidswet (Lei xeral en materia de incapacidade laboral) e da Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (Lei sobre o seguro de incapacidade laboral) con cargo á institución neerlandesa competente.

15. Tras fixar a súa residencia en Francia, o Señor Van der Duin inscribiuse na Caisse primaire d'assurance maladie local (seguro de enfermidade local; a partir deste momento, «CPAM») mediante a presentación do formulario E 121, o que lle permitiu acollerse ao réxime de prestacións en especie establecido polo artigo 28 do Regulamento n. 1.408/71.

16. En novembro de 1993, o interesado sufriu un corte de gravidade no antebrazo polo que tivo que ser atendido en Francia durante un ano aproximadamente .

17. Dende o 31 de xaneiro ata o 29 de marzo de 1995, o Señor Van der Duin estivo ingresado no Academisch Ziekenhuis (hospital universitario) de Rotterdam (Países Baixos) no que se lle tratou unha distrofia postraumática da man dereita.

18. Tras instalarse de novo o Señor Van der Duin nos Países Baixos con carácter definitivo, a súa inscrición na CPAM foi cancelada o 18 de agosto de 1995.

19. O 24 de novembro de 1995, o ANOZ Zorgverzekerings denegou a solicitude presentada polo Academisch Ziekenhuis de Rotterdam para que asumise o custo da atención dispensada ao Señor Van der Duin. En apoio da devandita denegación, o ANOZ Zorgverzekerings alegaba, en primeiro lugar, que a atención prestada non cumpría os requisitos establecidos polo artigo 22, apartado 1, letra a) e inciso I), do Regulamento n. 1.408/71, posto que, malia que o 15 de febreiro de 1995 se emitira un formulario E 111 en favor do Señor Van der Duin, o seu estado non requiría prestacións inmediatas para os efectos da devandita disposición. En segundo lugar, aducía que tampouco se reunían os requisitos do artigo 22, apartado 1, letra c) e inciso I), do devandito Regulamento, habida conta de que, o 29 de agosto de 1995, a CPAM negárase a expedir ao ANOZ Zorgverzekerings o formulario E 112, que este solicitara o 5 de agosto de 1995 con efecto retroactivo.

20. Mediante resolución do 2 de decembro de 1998, o Arrondissementsrecht-

bank che's-Hertogenbosch (Países Baixos) desestimou o recurso interposto polo Señor Van der Duin contra a decisión do ANOZ Zorgverzekerings. O Señor Van der Duin interpuxo entón ante o Centrale Raad Van Beroep un recurso de apelación contra a devandita resolución.

21. Pola súa banda, a Señora Van Wegberg-Van Brederode deixou de residir nos Países Baixos en marzo de 1995 para establecerse en España xunto co seu esposo. Este percibe unha pensión conforme á Algemene Ouderdomswet (Lei xeral sobre o seguro de velez) con cargo ás institucións neerlandesas competentes.

22. Tras establecer a súa residencia en España, os Sres. Van Wegberg-Van Brederode inscribíronse no Servei Català de la Salut (a partir deste momento, «SCS») mediante a presentación dun formulario E 121, o que lles permitiu acollerse ao réxime de prestacións en especie establecido polo artigo 28 do Regulamento n. 1.408/71.

23. Ao comprobar o xinecólogo español ao que consultou a necesidade de que se lle practicase unha histerectomía, a Señora Van Wegberg-Van Brederode desprazouse aos Países Baixos para que a operase o seu antigo xinecólogo. A intervención tivo lugar o 19 de abril de 1996.

24. O ANOZ Zorgverzekerings denegou o 25 de abril de 1997 a solicitude do hospital neerlandés para que asumise o custo da operación practicada á Señora Van Wegberg-Van Brederode por razóns idénticas, en esencia, ás esgrimidas fronte ao Señor Van der Duin. Por unha parte, malia o feito de que o SCS expedira á Señora Van Wegberg-Van Brederode un formulario E 111 antes de que esta viaxase aos Países Baixos, o ANOZ Zorgverzekerings consideraba que a operación en cuestión non reunía os requisitos establecidos no artigo 22, apartado 1, letra a), inciso I), do Regulamento n. 1.408/71. O ANOZ estimaba, por outra parte, que tampouco concorían os requisitos do artigo 22, apartado 1, letra c), inciso I), do mesmo Regulamento, habida conta, en particular, da negativa ulterior do SCS a expedir con efecto retroactivo o formulario E 112 solicitado despois da operación.

25. A Señora Van Wegberg-Van Brederode interpuxo ante o Arrondissementsrechtbank che Utrecht (Países Baixos) un recurso contra a devandita decisión. Mediante resolución do 28 de xullo de 1999, o referido órgano

xurisdiccional estimou o recurso por considerar que o SCS non era a institución competente para conceder a autorización considerada no artigo 22, apartado 1, letra c), inciso I), do Regulamento n. 1.408/71 e que, conforme ao artigo 28 en relación co artigo 31 do devandito Regulamento, o custo do tratamento controvertido debía correr a cargo da institución competente neerlandesa.

26. O ANOZ Zorgverzekeringen interpuxo entón ante o Centrale Raad van Beroep un recurso de apelación contra a devandita resolución.

27. Na súa resolución de remisión, o Centrale Raad van Beroep indica que, con carácter provisional, parte das seguintes premisas: por unha parte, que o estado do Señor Van der Duin e o da Señora Van Wegberg-Van Brederode non requiría de modo inmediato prestacións no sentido do artigo 22, apartado 1, letra a), do Regulamento n. 1.408/71 e, por outra parte, que as devanditas persoas se desprazaron aos Países Baixos para recibir a asistencia controvertida nos litixios principais.

28. Sobre este último punto, o órgano xurisdiccional remitente destaca que a asunción do custo das prestacións prevista no artigo 22, apartado 1, letra c), inciso I), do Regulamento n. 1.408/71 está supeditada á obtención dunha autorización previa. Recorda, por outra parte, que, aínda que só se refire ao «traballador por conta allea ou por conta propia», dita disposición aplícase tamén, conforme á xurisprudencia do Tribunal de Xustiza, aos titulares de pensións ou de rendas (ver a sentenza do 31 de maio de 1979, Pierik, 182/78, Rec. p. 1977).

29. Sen embargo, o Centrale Raad van Beroep dubida que a devandita disposición poida ser de aplicación ao titular dunha pensión ou dunha renda ou aos membros da súa familia que teñan dereito, en virtude do artigo 28 do Regulamento n. 1.408/71, a prestacións en especie dispensadas pola institución do seu lugar de residencia con cargo á institución competente do Estado membro debedor da pensión ou da renda, cando os devanditos interesados desexan desprazarse a este último Estado membro para recibir asistencia.

30. A este respecto, o órgano xurisdiccional remitente destaca en particular que o artigo 21 do Regulamento n. 1.408/71 refírese especificamente aos traballadores por conta allea que, aínda que residen nun Estado membro distinto do Estado membro competente áchanse neste último, o que pode significar que o artigo 22 do devandito Regulamento só afecta ao dereito a recibir prestacións fóra do

territorio do Estado membro competente. Pois ben, considera que, no presente suposto, o Reino dos Países Baixos segue sendo o Estado competente, como suxiren, en particular, o tenor literal do artigo 1, letras ou) a q), do Regulamento n. 1.408/71 e a xurisprudencia do Tribunal de Xustiza (sentenzas do 16 de marzo de 1978, Pierik, 117/77, Rec. p. 825, e do 10 de xaneiro de 1980, Jordens-Vosters, 69/79, Rec. p. 75).

31. No caso contrario, segundo o Centrale Raad van Beroep, a mesma xurisprudencia indica polo menos que, de aplicarse o artigo 22, apartado 1, letra c), inciso I), do Regulamento n. 1.408/71, debería habilitarse a institución do Estado membro competente -no presente suposto, a institución neerlandesa- para conceder a autorización previa a que se refire a devandita disposición.

32. Supoñendo que o Tribunal de Xustiza confirme que, en efecto, dita disposición non é aplicable aos asegurados que estean na situación do Señor Van der Duin ou da Señora Van Wegberg-Van Brederode, o órgano xurisdiccional remitente preguntase tamén se, no que a eles se refire, debe aplicarse unicamente o artigo 31 do Regulamento n. 1.408/71 ou se han de aplicarse por analogía as disposicións do artigo 21 do mesmo Regulamento, aínda que se refiren unicamente aos traballadores.

33. Nestas circunstancias, o Centrale Raad van Beroep decidiu, mediante resolución do 21 de marzo de 2001, suspender o procedemento e formular ao Tribunal de Xustiza as cuestións prexudiciais seguintes:

«1) ¿O artigo 22, apartado 1, letra c), do Regulamento n. 1.408/71 aplícase tamén ao titular dunha pensión ou dunha renda (ou a un membro da familia) que, en virtude do artigo 28 do Regulamento n. 1.408/71, goza das prestacións servidas pola institución do lugar de residencia -neste caso a caixa francesa ou a española do seguro de enfermidade- con cargo á institución competente determinada conforme ao artigo 28, apartado 2, letra a), do mesmo Regulamento -neste caso a caixa neerlandesa do seguro de enfermidade- cando o titular da pensión (ou un membro da súa familia) se despraza ao Estado membro no que radica a institución competente -os Países Baixos- co fin de recibir tratamento médico?

2) En caso de resposta afirmativa á primeira pregunta, ¿que institución debe con-

ceder a autorización á que se refire o artigo 22, apartado 1, letra c), do Regulamento n. 1.408/71?

3) Se a resposta á primeira cuestión é negativa, ¿cál dos dous artigos, 21 ou 31, do Regulamento n. 1.408/71 regula o dereito a prestacións de titular dunha pensión ou dunha renda (ou dun membro da súa familia) que efectúa unha estancia no Estado competente e que, segundo o artigo 28 do devandito Regulamento, ten dereito a recibir prestacións da institución do lugar de residencia -a caixa francesa ou a española do seguro de enfermidade- por conta da institución competente determinada polo artigo 28, apartado 2, letra a), do Regulamento n. 1.408/71 -a caixa neerlandesa do seguro de enfermidade-?

Sobre a primeira cuestión

34. Mediante a súa primeira cuestión, o órgano xurisdiccional remitente pregunta en esencia se o artigo 22, apartado 1, letra c), inciso I), do Regulamento n. 1.408/71 debe interpretarse no sentido de que se aplica ao titular dunha pensión ou dunha renda e aos membros da súa familia que residen nun Estado membro distinto do que debe a devandita pensión ou renda e que por iso se acollen, mediante a súa inscrición na institución do seu lugar de residencia, ao réxime establecido polo artigo 28 do devandito Regulamento, cando tales asegurados desexan desprazarse ao Estado membro debedor da pensión ou da renda para recibir asistencia médica.

35. A totalidade dos Gobernos que presentaron observacións ante o Tribunal de Xustiza, así como a Comisión, consideran que debe responderse afirmativamente á cuestión que nos ocupa.

36. Para responder á cuestión así reformulada, debe indicarse, en primeiro lugar, que da xurisprudencia do Tribunal de Xustiza se desprende que o artigo 22, apartado 1, letra c), do Regulamento n. 1.408/71 regula o dereito ás prestacións en especie dos titulares de pensión ou rendas e dos membros das súas familias que, sendo residentes nun Estado membro, soliciten á institución competente autorización para desprazarse ao territorio doutro Estado membro para recibir neste a asistencia apropiada ao seu estado, mentres que o artigo 31 do devandito Regulamento determina, a diferenza do seu artigo 22, apartado 1, letra a), o dereito ás prestacións en especie que corresponden a esta mesma cate-

goría de asegurados cando as devanditas prestacións sexan necesarias no transcurso dunha estancia nun Estado membro distinto do da súa residencia (ver ás sentenzas do 31 de maio de 1979, Pierik, antes citada, apartados 6 e 7, e do 25 de febreiro de 2003, IKA, C-326/00, aínda non publicada na Recompilación, apartados 26, 34 e 39).

37. A este respecto, a Comisión alega que, no presente asunto, os documentos obrantes nos autos do procedemento principal relativo ao Señor Van der Duin non permiten determinar con certeza se o motivo da súa estancia nos Países Baixos era recibir asistencia médica.

38. Sen embargo, é preciso recordar que, no marco dun procedemento conforme ao artigo 234 CE baseado nunha clara separación das funcións entre os órganos xurisdiccionais nacionais e o Tribunal de Xustiza, toda apreciación dos feitos do asunto é competencia do xuíz nacional (ver a, en particular, as sentenzas do 15 de novembro de 1979, Denkavit Futtermittel, 36/79, Rec. p. 3439, apartado 12; de 16 de xullo de 1998, Dumon e Froment, C-235/95, Rec. p. I-4531, apartado 25, e IKA, antes citada, apartado 27). Agora ben, segundo o apartado 27 da presente sentenza, o órgano xurisdiccional remitente indicou que, con carácter provisional, parte da premisa de que tanto o Señor Van der Duin como a Señora Van Wegberg-Van Brederode desprazáronse aos Países Baixos para recibir a asistencia controvertida nos litixios principais, o que explica, polo demais, que considerase útil consultar ao Tribunal de Xustiza acerca da aplicabilidade do artigo 22, apartado 1, letra c), inciso I), do Regulamento n. 1.408/71 a tales situacións.

39. En segundo lugar, debe subliñarse que, segundo a xurisprudencia do Tribunal de Xustiza, o artigo 28 do Regulamento n. 1.408/71 establece «normas de conflito» que permiten determinar, para os titulares dunha pensión ou dunha renda que residan nun Estado membro distinto do Estado membro debedor da devandita pensión ou renda, a institución encargada das prestacións que nelas se contemplan, así como a lexislación aplicable (sentenza Jordens-Vosters, antes citada, apartado 12).

40. Unha vez que o titular dunha pensión ou dunha renda e os membros da súa familia se acolleron ao réxime que establece o artigo 28 do Regulamento n. 1.408/71, ao inscribirse, como prevé o artigo 29 do Regulamento n. 574/72, na institución do seu lugar de residencia o referido titular ten dereito, como se deduce do propio tenor literal do

devandito artigo 28, ás prestacións en especie, para el e para os membros da súa familia, coma se fose titular dunha pensión ou dunha renda prevista na lexislación do Estado membro de residencia e tivese dereito a prestacións en especie en virtude da devandita lexislación.

41. Segundo a xurisprudencia do Tribunal de Xustiza, se, no devandito suposto, a lexislación do Estado membro debedor da pensión ou da renda establece eventualmente un complemento de prestacións sociais en favor dos devanditos asegurados, será en exercicio dunha mera facultade do devandito Estado membro e o referido complemento eventual non constitúe para estes un dereito derivado do Regulamento n. 1.408/71 (ver a sentenza Jordens-Vosters, antes citada, apartados 11 a 13).

42. Diso dedúcese, en particular, que non cabe recoñecer, como formula o órgano xurisdiccional remitente, aos titulares dunha pensión ou dunha renda e aos membros das súas familias que estean comprendidas no réxime previsto no artigo 28 do Regulamento n. 1.408/71 un dereito complementario, en virtude do referido Regulamento, que, de xeito análogo ao que establece o artigo 21 do devandito Regulamento en relación cos traballadores por conta allea ou por conta propia que residen nun Estado membro distinto do Estado competente, permítalles gozar, cando se achen no territorio do Estado membro debedor da pensión ou da renda, das prestacións en especie segundo as disposicións da lexislación do devandito Estado membro coma se residisen nel.

43. Polo demais, é preciso destacar ao respecto que, como alegan a maior parte dos gobernos que presentaron observacións así como a Comisión, tal aplicación por analogía resulta incompatible coa regulación prevista polo lexislador comunitario para a asunción, polo Estado membro debedor da pensión ou da renda, do custo das prestacións satisfeitas no seu nome pola institución do lugar de residencia conforme ás disposicións do artigo 28 do Regulamento n. 1.408/71.

44. En efecto, segundo o artigo 95 do Regulamento n. 574/72, corresponde, en principio, á institución competente do Estado debedor da pensión ou da renda reembolsar á institución do lugar de residencia a contía das prestacións satisfeitas en virtude do devandito artigo 28 mediante o pagamento dunha cantidade a prezo fixado destinada a cubrir a totalidade das prestacións en especie que han de

servirse aos interesados e o importe da cal cálculase en función do custo medio anual da atención requirida polo titular dunha pensión ou dunha renda do Estado membro de residencia, de maneira que a devandita cantidade a prezo fixado inclúe o custo da asistencia eventual dispensada nun Estado membro distinto do de residencia.

45. Deste modo, permitir que os asegurados acollidos ao réxime previsto polo artigo 28 do Regulamento n. 1.408/71 desprácese ao seu antollo ao Estado membro debedor da pensión ou da renda para que a institución competente do devandito Estado lles sirva as prestacións que establece a lexislación deste implicaría que o devandito Estado membro asumise por segunda vez o custo da asistencia que xa financiou mediante a cantidade a prezo fixado aboada ao Estado membro de residencia.

46. No referente aos traballadores por conta allea ou por conta propia que residen nun Estado membro distinto do Estado competente, é preciso observar que, pola contra, a circunstancia de que a institución do Estado competente asuma directamente o custo das prestacións servidas ao interesado durante unha estadía neste, prevista no artigo 21 do Regulamento n. 1.408/71, non implica que este último Estado membro as financie por partida dobre. En efecto, no que se refire aos devanditos traballadores, a asunción polo Estado competente do custo das prestacións en especie servidas a estes pola institución do Estado membro de residencia en virtude do artigo 19 do Regulamento n. 1.408/71 non se efectúa, como establece o artigo 93 do Regulamento n. 574/72, mediante o pagamento dunha cantidade a tanto alzado anual, senón a través da devolución da contía efectiva de tales prestacións segundo resulte da contabilidade desta última institución.

47. Das anteriores consideracións despréndese que, unha vez que os titulares de pensións ou de rendas e os membros das súas familias se inscribiron na institución do seu lugar de residencia, ditos titulares teñen dereito, conforme ao disposto nos artigos 28 do Regulamento n. 1.408/71 e 29 do Regulamento n. 574/72, ás prestacións en especie, para eles e para os membros das súas familias, dispensadas pola institución competente do Estado membro de residencia coma se fosen titulares dunha pensión ou dunha renda en virtude da lexislación deste último Estado e tivesen por iso dereito ás referidas prestacións en especie. Do antes exposto dedúcese que, no que se

refire a tales asegurados, dita institución e o Estado membro de residencia convértense, como consecuencia da referida ficción xurídica e da asimilación que dela se deriva, na institución e o Estado competentes para servir as devanditas prestacións, sen prexuízo das consideracións evocadas no apartado 41 da presente sentenza.

48. En tales circunstancias, nada impide que se aplique o artigo 22, apartado 1, letra c), inciso D), do Regulamento n. 1.408/71 aos asegurados que se acollen así ao réxime establecido polo artigo 28 do devandito Regulamento, ao igual que se aplica aos demais titulares de pensións ou de rendas e aos membros das súas familias que están suxeitas á lexislación do Estado membro de residencia.

49. En efecto, ditos asegurados reúnen, como esixe esta última disposición, os requisitos esixidos pola lexislación do Estado competente, é dicir, o Estado membro do seu lugar de residencia, para ter dereito ás prestacións. Diso resulta que o seu desprazamento a outro Estado membro para recibir as prestacións en especie que garante a referida disposición está suxeito ao previsto pola devandita lexislación, mesmo cando se trata dun desprazamento ao Estado membro debedor da pensión ou da renda.

50. Procede recordar ademais ao respecto que, no marco dos obxectivos xerais do Tratado CE, o artigo 22 do Regulamento n. 1.408/71 forma parte das medidas para que o traballador orixinario dun Estado membro reciba, conforme ás condicións que o devandito Regulamento establece, prestacións en especie nos demais Estados membros, calquera que sexa a institución nacional á que estea afiliado ou o seu lugar de residencia (nun sentido análogo, véxase, a propósito dunha versión anterior do devandito artigo 22, a sentenza do 16 de marzo de 1978, Pierik, antes citada, apartado 14).

51. Do conxunto das consideracións anteriores resulta que procede responder á primeira cuestión prexudicial que o artigo 22, apartado 1, letra c), inciso D), do Regulamento n. 1.408/71 debe interpretarse no sentido de que se aplica tamén ao titular dunha pensión ou dunha renda e aos membros da súa familia que residen nun Estado membro distinto do que debe a devandita pensión ou renda e que por iso se acollen, mediante a súa inscrición na institución do seu lugar de residencia, ao réxime establecido polo artigo 28 do devandito Regulamento, cando tales asegurados desexan desprazarse ao Estado membro debedor da pensión ou da renda para recibir asistencia médica.

Sobre a segunda cuestión

52. Mediante a súa segunda cuestión prexudicial, o órgano xurisdiccional remitente desexa saber cal é a institución competente para conceder a autorización previa mencionada no artigo 22, apartado 1, letra c), inciso D), do Regulamento n. 1.408/71 cando a autorización solicitada se refire ao titular dunha pensión ou dunha renda ou aos membros da súa familia que residen nun Estado membro distinto do que debe a devandita pensión ou renda e que por iso se acollen, mediante a súa inscrición na institución do seu lugar de residencia, ao réxime establecido polo artigo 28 do devandito Regulamento.

53. De acordo, en particular, co apartado 47 da presente sentenza, unha vez que o titular dunha pensión ou dunha renda e os membros da súa familia se inscribiron na institución competente do Estado membro onde residen, dito titular ten dereito, conforme ao disposto nos artigos 28 do Regulamento n. 1.408/71 e 29 do Regulamento n. 574/72, ás prestacións en especie, para el e para os membros da súa familia, servidas pola institución competente do Estado membro de residencia coma se fose titular dunha pensión ou dunha renda en virtude da lexislación deste último Estado e tívese por iso dereito ás referidas prestacións en especie, de maneira que, no que se refire a tales asegurados, dita institución e o Estado membro de residencia convértense, como consecuencia da referida ficción xurídica e da asimilación que dela se deriva, na institución e o Estado competentes para servir as referidas prestacións.

54. Do antedito dedúcese, como alega a totalidade dos gobernos que presentaron observacións así como a Comisión, que a institución competente para autorizar, no seu caso, os desprazamentos dos devanditos asegurados a outro Estado membro, incluído o Estado membro debedor da pensión ou da renda, para recibir prestacións en especie conforme ás condicións establecidas polo artigo 22, apartado 1, letra c), inciso D), do Regulamento n. 1.408/71, é a institución do lugar de residencia dos interesados.

55. Ademais, como observaron algúns dos referidos gobernos e a Comisión, dita solución xustifícase igualmente, por unha parte, pola circunstancia de que, en principio, corresponde á institución do lugar de residencia asumir o custo das prestacións en especie así dispensadas, conforme ás disposicións dos artigos 36 do Regulamento n. 1.408/71 e 93 do Regulamento n.

574/72, e, por outra parte, polo feito de que a devandita institución é a que mellor pode comprobar na práctica se se cumpren as condicións para conceder a devandita autorización, en particular, aquelas nas que resulta obrigatorio outorgala segundo o artigo 22, apartado 2, do Regulamento n. 1.408/71.

56. Resulta das anteriores consideracións que procede responder á segunda cuestión prexudicial que a institución competente para conceder a autorización previa mencionada no artigo 22, apartado 1, letra c), inciso D), do Regulamento n. 1.408/71 cando a autorización solicitada se refire ao titular dunha pensión ou dunha renda ou aos membros da súa familia que residen nun Estado membro distinto do que debe a devandita pensión ou renda e que por iso se acollen, mediante a súa inscrición na institución do seu lugar de residencia, ao réxime establecido polo artigo 28 do devandito Regulamento é a institución do lugar de residencia dos interesados.

Sobre a terceira cuestión

57. Dado que o órgano xurisdiccional remitente só formula a terceira cuestión para o suposto de que se responda negativamente á primeira cuestión e que esta última recibiu unha resposta afirmativa, non é necesario responder á terceira cuestión.

Costas

58. Os gastos efectuados polos Gobiernos neerlandés, alemán, español, francés e do Reino Unido, así como pola Comisión, que presentaron observacións ante este Tribunal de Xustiza, non poden ser obxecto de reembolso. Dado que o procedemento ten, para as partes dos litixios principais, o carácter dun incidente promovido ante o órgano xurisdiccional nacional, corresponde a este resolver sobre as costas.

En virtude de todo o exposto,

O Tribunal de Xustiza,

pronunciándose sobre as cuestións formuladas polo Centrale Raad van Beroep, mediante resolución do 21 de marzo de 1999, declara:

1) O artigo 22, apartado 1, letra c), inciso I), do Regulamento (CEE) n. 1.408/71 do Consello, do 14 de xuño de 1971, relativo á aplicación dos réximes de seguridade social aos traballadores por conta allea, aos traballadores por conta propia e ás súas familias que se desprazan dentro da Comunidade, na súa versión modificada e actualizada polo Regulamento (CEE) n. 2001/83 do Consello, do 2 de xuño de 1983, debe interpretarse no sentido de que se aplica tamén ao titular dunha pensión ou dunha renda e aos membros da súa familia que residen nun Estado membro distinto do que debe a devandita pensión ou renda e que por iso se acollen, mediante a súa inscrición na institución do seu lugar de residencia, ao réxime establecido no artigo 28 do devandito Regulamento, cando tales asegurados desexan desprazarse ao Estado membro debedor da pensión ou da renda para recibir asistencia médica.

2) A institución competente para conceder a autorización previa mencionada no devandito artigo 22, apartado 1, letra c), inciso I), cando a autorización solicitada se refire a asegurados que se atopan na devandita situación é a institución do lugar de residencia dos interesados.

Pronunciada en audiencia pública en Luxemburgo, a 3 de xullo de 2003.

Sentenza do Tribunal de Xustiza de 6 de novembro de 2003

«Incumprimento de Estado - Seguridade social - Artigos 69 e 71 do Regulamento (CEE) n. 1.408/71 - Prestacións por desemprego - Traballadores fronteirizos - Conservación do dereito ás prestacións en caso de busca dun emprego noutro Estado membro»

No asunto C-311/01,

que ten por obxecto que se declare que o Reino dos Países Baixos incumpriu as obrigas que lle incumben en virtude dos artigos 69 e 71 do Regulamento (CEE) n. 1.408/71 do Consello, do 14 de xuño de 1971, relativo á aplicación dos réximes de seguridade social aos traballadores por conta allea, aos traballadores por conta propia e aos membros das súas familias que se desprazan dentro da Comunidade, na súa versión modificada e actualizada polo Regulamento (CEE) n. 2001/83 do Consello, do 2 de xuño de 1983 (DON L 230, p. 6; EE 05/03, p. 53), ao negar aos traballadores fronteirizos en paro total a facultade de optar pola posibilidade prevista no artigo 69 do citado Regulamento de desprazarse, nas condicións establecidas na referida disposición, a un ou varios Estados membros co fin de buscar alí un emprego se ben conservando o seu dereito ás prestacións de desemprego,

O Tribunal de Xustiza,

integrado polo Señor A. A Pergola (Relator), en funcións de Presidente da Sala Quinta, e os Sres. P. Jann e S. von Bahr, Xuíces;

Avogado Xeral: Señora C. Stix-Hackl;

Secretaria: Señora M. -F. Contet, administradora principal;

considerando o informe para a vista;

oídos os informes orais das partes na vista celebrada o 12 de decembro de 2002, durante a cal a Comisión estivo representada polo Señor H. van Vliet e o Reino dos Países Baixos polo Señor N.A.J. Bel, en calidade de axente;

oídas as conclusións da Avogado Xeral, presentadas en audiencia pública o 27 de febreiro de 2003;

dita a seguinte

SENTENZA

1. Mediante escrito presentado na Secretaría do Tribunal de Xustiza o 7 de agosto de 2001, a Comisión das Comunidades Europeas interpuxo un recurso, conforme ao artigo 226 CE, co obxecto de que se declare que o Reino dos Países Baixos incumpriu as obrigas que lle incumben en virtude dos artigos 69 e 71 do Regulamento (CEE) n. 1.408/71 do Consello, do 14 de xuño de 1971, relativo á aplicación dos réximes de seguridade social aos traballadores por conta allea, aos traballadores por conta propia e aos membros das súas familias que se desprazan dentro da Comunidade, na súa versión modificada e actualizada polo Regulamento (CEE) n. 2001/83 do Consello, do 2 de xuño de 1983 (DON L 230, p. 6; EE 05/03, p. 53; a partir deste momento, «Regulamento n. 1.408/71»), ao negar aos traballadores fronteirizos en paro total a facultade de optar pola posibilidade prevista no artigo 69 do citado Regulamento de desprazarse, nas condicións establecidas na referida disposición, a un ou varios Estados membros co fin de buscar neles un emprego se ben conservando o seu dereito ás prestacións de desemprego.

Marco normativo

2. A exposición de motivos do Regulamento n. 1.408/71 establece en particular:

«[...] para facilitar a busca de emprego nos diferentes Estados membros, convén ante todo recoñecer o traballador sen emprego o dereito a gozar, durante un período limitado, das prestacións de desemprego previstas na lexislación do Estado membro á que estivo sometida en último lugar [...].»

3. A teor do artigo 1, letra ou), do Regulamento n. 1.408/71, para os fins da aplicación do presente Regulamento, a expresión «institución competente» designa:

«I) a institución á cal o interesado estea afiliado no momento da solicitude de prestacións, ou

II) a institución da cal o interesado ten dereito a prestacións ou tería dereito a prestacións se residise, ou se o membro ou os mem-

bros da súa familia residisen no territorio do Estado membro onde se atopa esta institución, ou

III) a institución designada pola autoridade competente do Estado membro de que se trate [...].

4. Segundo o artigo 1, letra q), do citado Regulamento, «a expresión Estado competente designa o Estado membro no territorio do cal se atopa a Institución competente».

5. O artigo 69, apartados 1 e 2, que forma parte do título III, capítulo 6, sección 2, do Regulamento n. 1.408/71, titulada «Desprazamento dos desempregados a un Estado membro distinto do Estado competente», dispón:

«Condições e límites para a conservación do dereito ás prestacións:

1. O traballador por conta allea ou por conta propia en paro total que reúna os requisitos esixidos pola lexislación dun Estado membro para ter dereito ás prestacións e que se desprace a un ou a varios outros Estados membros co fin de buscar alí un emprego, conservará o dereito a esas prestacións, nas condicións e dentro dos límites indicados a continuación:

a) Con anterioridade ao seu desprazamento, terá que estar inscrito como solicitante de emprego e permanecido a disposición dos servizos de emprego do Estado competente durante catro semanas, como mínimo, contadas a partir do comezo do paro. Non obstante, os servizos ou institucións competentes poderán autorizar o seu desprazamento antes de que expire ese prazo;

b) Deberá inscribirse como solicitante de emprego nos servizos correspondentes de cada un dos Estados membros a onde se traslade e someterse ao control establecido nos territorios respectivos. O devandito requisito será considerado como cuberto en canto ao período anterior á inscrición, se esta se produce dentro dos sete días seguintes á data en que o interesado deixara de estar a disposición dos servizos de emprego do Estado de procedencia. En casos excepcionais, ese prazo poderá ser ampliado polos servizos ou institucións competentes;

c) o interesado conservará o dereito ás prestacións durante un período de tres meses, como máximo, contado a partir da data en que deixara de estar a disposición dos servizos de emprego do Estado de procedencia, sen que a duración total das prestacións poida exceder daquela duración a que tivese dereito

en virtude da lexislación do devandito Estado. Cando se trate dun traballador de tempada, esa duración quedará, ademais, limitada ao tempo que quede ata o final da tempada para a que foi contratado.

2. No suposto de que o interesado regrese ao Estado competente antes de que se esgote o período durante o cal ten dereito ás prestacións segundo o disposto na letra c) do apartado 1, seguirá tendo dereito ás prestacións conforme á lexislación do devandito Estado; perderá todo dereito ás prestacións que puidesen corresponderlle en virtude da lexislación do Estado competente, se non regresa ao seu territorio antes de que expire ese período. En casos excepcionais este prazo poderá ser ampliado polos servizos ou institucións competentes.»

6. O artigo 70, apartado 1, do Regulamento n. 1.408/71 prevé:

«Nos casos a que se refire o apartado 1 do artigo 69, as prestacións serán aboadas pola institución de cada un dos Estados aos que se traslade o desempregado en busca de emprego.

A institución competente daquel Estado membro á lexislación do cal estivera sometido o traballador por conta allea ou por conta propia mentres ocupaba o seu último emprego, virá obrigada a reembolsar o importe desas prestacións.»

7. O artigo 71, apartado 1, letra a), inciso II), que figura na sección 3 do título III, capítulo 6, do Regulamento n. 1.408/71, e leva o encabezamento «Desempregados que residisen, mentres ocupaban o seu último emprego, nun Estado membro distinto do Estado competente», establece:

«1. O traballador por conta allea en situación de desemprego que residise, mentres ocupaba o seu último emprego, no territorio dun Estado membro distinto do Estado competente, gozará das prestacións conforme ás normas seguintes:

a) [...]

b) o traballador fronteirizo que se ache en paro total gozará das prestacións conforme ao disposto na lexislación do Estado membro no territorio do cal resida, coma se estivese sometido á devandita lexislación mentres ocupaba o seu último emprego; estas prestacións serán aboadas e sufragadas pola institución do lugar de residencia».

Feitos e procedemento administrativo previo

8. Dado que residía nos Países Baixos e que exercera un emprego en Alemaña como

traballador fronteirizo, o Señor Lorenz percibía, unha vez en paro total, prestacións de desemprego a cargo das institucións neerlandesas, conforme ao previsto no artigo 71, apartado 1, letra a), inciso II), do Regulamento n. 1.408/71.

9. Posto que tiña o proxecto de desprazarse a Francia co fin de buscar alí un emprego, o Señor Lorenz preguntou ao Nederlandse Gemeenschappelijk Administratiekantoor (a partir deste momento, «GAK») se ía continuar percibindo prestacións de desemprego durante a súa estancia no citado Estado membro. Respondeuselle que, habida conta da súa condición de traballador fronteirizo, non podía gozar do réxime previsto no artigo 69 do Regulamento n. 1.408/71.

10. O interesado queixouse á Comisión e esta formulou a cuestión ao Ministro neerlandés de Asuntos Sociais e de Emprego, o cal lle indicou que compartía a interpretación dada polo GAK ao artigo 69 do Regulamento n. 1.408/71.

11. A Comisión decidiu incoar o procedemento por infracción previsto no artigo 226 CE, polo que requiriu ao Reino dos Países Baixos, o 29 de maio de 1998, para que lle presentase as súas observacións. O 2 de outubro de 1998, o referido Estado membro respondeu que negaba as imputacións formuladas pola Comisión.

12. Ao non lle satisfacer as explicacións dadas polo Reino dos Países Baixos, a Comisión dirixiu o 30 de xullo de 1999 un ditame motivado ao citado Estado membro instándoo a aterse ao devandito ditame nun prazo de dous meses. O devandito Estado indicou, mediante escrito do 8 de outubro de 1999, que mantiña a súa postura, polo cal a Comisión decidiu interpoñer o presente recurso.

Sobre o recurso

Alegacións das partes

13. A Comisión sostén que a práctica administrativa neerlandesa consistente en negar o desfrute do réxime establecido polo artigo 69 do Regulamento n. 1.408/71 ao traballador fronteirizo en paro total a que se refire o artigo 71, apartado 1, letra a), inciso II), do citado Regulamento, que resida nos Países Baixos e que desexa desprazarse a outro Estado membro para buscar alí un emprego, contravén estas disposicións.

14. A Comisión alega que o tenor literal do artigo 71, apartado 1, letra a), inciso ii), do Regulamento n. 1.408/71 indica que o devandito traballador gozará das prestacións de desemprego conforme ao disposto na lexislación do Estado membro no territorio do cal resida, coma se estivese sometido a esta mentres ocupaba o seu último emprego e que tales prestacións lle serán aboadas e sufragada pola institución do Estado de residencia aínda cando ela e o devandito Estado membro teñan a condición de «institución competente» e de «Estado competente», respectivamente, no sentido dos artigos 1, letras ou) e q), e 69 do citado Regulamento. Diso deduce que ese traballador debe poder gozar do réxime creado por esta última disposición a cargo do Estado membro de residencia.

15. Considera que a súa interpretación se axusta así mesmo á finalidade das disposicións antes citadas.

16. En efecto, engade que o Tribunal de Xustiza xa declarou anteriormente que a finalidade do artigo 71, apartado 1, letra a), inciso II), era garantir ao traballador emigrante, incluído o fronteirizo, o desfrute das prestacións de desemprego nas condicións máis favorables para a busca dun novo emprego, asimilando o réxime das prestacións de desemprego dos traballadores fronteirizos ao dos traballadores que exercen o seu último emprego no Estado de residencia.

17. Polo que atinxe ao artigo 69 do Regulamento n. 1.408/71, estima que, tanto do considerando deste Regulamento reproducido no apartado 2 da presente sentenza, como do encabezamento da sección 2 do título III, capítulo 6, na cal figura, despréndese que o lexislador pretendeu facilitar a busca dun emprego noutros Estados membros para tódolos desempregados sen distinción. AO seu xuízo, segundo o confirmou o Tribunal de Xustiza, esta disposición ten como finalidade contribuir á libre circulación dos traballadores.

18. Pois ben, en opinión da Comisión, a interpretación defendida polo Reino dos Países Baixos leva a privar aos traballadores fronteirizos do desfrute da citada disposición, a menos que despracen a súa residencia ao Estado membro do último emprego. Por outra banda, unha interpretación desta índole é fonte de discriminación entre o desempregado que reside no Estado do último emprego e que goza do disposto no artigo 69 do Regulamento n. 1.408/71 e o traballador fronteirizo

que non pode acollerse a tal precepto. A devandita interpretación descoñece tanto a necesidade de interpretar o citado Regulamento de forma que non se desincentive o traballo fronteirizo como a finalidade deste que consiste en garantir a tódolos nacionais dos Estados membros a igualdade de trato con respecto ás distintas lexislacións nacionais e, aos traballadores, o desfrute das prestacións de seguridade social, sexa cal for o lugar do seu emprego e residencia.

19. Na súa contestación, o Goberno neerlandés sostén, en primeiro lugar, que a aplicación do artigo 69 do Regulamento n. 1.408/71 require, segundo se desprende do propio texto desta disposición, que o desempregado teña recoñecido o seu dereito ás prestacións de desemprego na propia lexislación nacional nas condicións establecidas nesta última e non noutra disposición do Regulamento n. 1.408/71 o cal, como o seu artigo 71, apartado 1, letra a), inciso II, vincula ao interesado á devandita lexislación nacional como consecuencia dunha ficción.

20. Esta interpretación imponse habida conta, por un lado, de que o artigo 69 debe ser obxecto dunha interpretación estrita, na medida en que confire aos interesados un dereito non previsto polos Dereitos internos dos Estados membros (sentenza do 19 de xuño de 1980, Testa e outros, asuntos acumulados 41/79, 121/79 e 796/79, Rec. p. 1979, apartados 4 e 5), e, por outro lado, da circunstancia de que unha persoa o dereito a prestación da cal unicamente se ache recoñecido en virtude do Regulamento n. 1.408/71 non pode invocar un dereito desta índole para aspirar a unhas prestacións que, a teor do referido Regulamento, deben extraerse da propia lexislación interna (sentenza do 27 de febreiro de 1997, Bastos Moriana e outros, C-59/95, Rec. p. I-1071, apartado 19).

21. Segundo o Goberno neerlandés, o Estado de residencia non pode, en segundo lugar, ser cualificado de «Estado competente» no sentido do artigo 69, apartado 1, do Regulamento n. 1.408/71.

22. Por un lado, do propio encabezamento da sección 3 do título III, capítulo 6, do Regulamento n. 1.408/71 e da xurisprudencia do Tribunal de Xustiza despréndese que segue sendo Estado competente o Estado membro do último emprego, por non se achar as obrigas deste máis que suspendidas e non extinguidas (sentenzas do 7 de marzo de 1985, Cochet, 145/84, Rec. p. 801, apartados 15 e 24,

e do 13 de marzo de 1997, Huijbrechts, C-131/95, Rec. p. I-1409, apartados 24 a 26). As prestacións calcúlanse simplemente conforme á lexislación do Estado de residencia, se ben non teñen a súa fonte en tal lexislación.

23. Por outro lado, ningunha disposición designa expresamente a institución do Estado de residencia como a institución competente en orde á aplicación do artigo 69 do Regulamento n. 1.408/71, aínda cando o referido Estado xa non poida cualificarse de «Estado competente» a teor do artigo 1, letra q), do citado Regulamento.

24. En terceiro lugar, a presentación da Comisión resulta incompatible co disposto no artigo 70 do Regulamento n. 1.408/71, segundo o cal a institución competente do Estado membro á lexislación da cal estivera sometido o traballador mentres ocupaba o seu último emprego virá obrigada a reembolsar o importe da prestación a que se refire o artigo 69 do citado Regulamento á institución do Estado membro ao cal se desprazara o desempregado para buscar un emprego.

25. En cuarto lugar, o Goberno neerlandés alega que non pode deducirse da xurisprudencia relativa unicamente ao artigo 71 do Regulamento n. 1.408/71, que o Tribunal de Xustiza considerara que o capítulo 6 do título III do citado Regulamento no seu conxunto pretendía garantir ao traballador que se despraza o desfrute das prestacións de desemprego nas condicións máis favorables para a busca dun novo emprego. Pola contra, dito Goberno sostén que unha das razóns de ser do apartado 1, letra a), inciso II), da citada disposición, a saber, que un desempregado ten maiores oportunidades de atopar un emprego no Estado onde reside, desaparece no suposto de que abandone o citado Estado, se ben non cabe esixir deste último que «exporte» as prestacións de desemprego, sequera cando o interesado non pagara cotizacións no citado Estado membro durante o exercicio do seu último emprego.

26. En canto ao considerando do Regulamento n. 1.408/71, reproducido no apartado 2 da presente sentenza, o Goberno neerlandés sostén que tampouco pode implicar o recoñecemento o traballador fronteirizo dun dereito que non lle fose conferido expresamente polo citado Regulamento, sendo así que os termos de dito considerando, que se refiren á exportación das prestacións previstas pola lexislación do Estado membro á cal estivera sometido o desempregado en último lugar,

militan máis ben en favor da presentación[formulación] defendida polo Goberno neerlandés.

27. En quinto lugar, a citada presentación vese apoiada así mesmo polo feito de que a Comisión formulase no seu momento unha proposta encamiñada en particular a inserir un cuarto parágrafo no artigo 69 do Regulamento n. 1.408/71 en orde a ampliar o desfrute desta disposición aos traballadores fronteirizos en paro total que perciban prestacións de desemprego do Estado de residencia [ver COM(80) 312 final; DO 1980, C 169, p. 22].

28. Para concluír, o Goberno neerlandés sostén que, habida conta da gravidade das lagoas que caracterizan o réxime do artigo 69 do Regulamento n. 1.408/71, a seguridade xurídica oponse a que se enchan tales lagoas por vía xurisprudencial, considerándose necesaria para iso unha intervención do lexislador comunitario.

Apreciación do Tribunal de Xustiza

29. En primeiro lugar, procede observar, como a Comisión subliñou con razón, que dos propios termos do artigo 71, apartado 1, letra a), inciso II), do Regulamento n. 1.408/71 despréndese que o traballador fronteirizo que se ache en paro total gozará das prestacións conforme ao disposto na lexislación do Estado membro no territorio do cal resida. Da citada disposición despréndese así mesmo que a institución competente para aboar as prestacións de desemprego é a do citado Estado de residencia (sentenza do 28 de febreiro de 1980, Fellinger, 67/79, Rec. p. 535, apartado 5).

30. Como recorda a Comisión, o Tribunal de Xustiza indicou anteriormente que esta disposición levaba a cabo, como excepción á norma xeral de conexión á lexislación do Estado de emprego, unha vinculación específica ao réxime de seguridade social do Estado membro de residencia polo que atinxe ás prestacións de desemprego, e iso por razóns prácticas e de eficacia que poñen de manifesto que unha conexión desta índole resulta máis axeitada e máis conforme co interese dos traballadores fronteirizos (ver ás sentenzas do 29 de xuño de 1988, Rebmann, 58/87, Rec. p. 3467, apartados 13 a 15, e do 8 de xullo de 1992, Knoch, C-102/91, Rec. p. I-4341, apartado 32). O Tribunal de Xustiza precisou tamén que esta disposición prescribía claramente a aplicación exclusiva da lexislación do Estado de residencia e que exclúe, por conseguinte, a lexislación do Estado de emprego (sentenza do 1 de outubro de 1992, Grisvard e Kreitz, C-201/91, Rec. p. I-5009, apar-

tado 16), xa que, polo tanto, o traballador fronteirizo de que se trata unicamente pode solicitar as prestacións de desemprego do Estado de residencia (ver a sentenza do 12 de xuño de 1986, Miethe, 1/85, Rec. p. 1837, apartado 12).

31. En consecuencia, contrariamente ao que suxire o Reino dos Países Baixos, o feito de que a lexislación do Estado membro de residencia se aplique ao traballador fronteirizo en paro total comprendido dentro do ámbito de aplicación do artigo 71, apartado 1, letra a), inciso II), en razón dunha ficción xurídica segundo a cal debe considerarse que o devandito traballador estivo sometido á lexislación antes citada mentres ocupaba o seu último emprego, en orde á aplicación desta mesma lexislación, non pode afectar á afirmación segundo a cal tal traballador está sometido, neste ámbito, tan só á competencia do Estado de residencia.

32. Esta conclusión tampouco se cuestiona pola circunstancia de que o Estado membro do último emprego, as obrigas da cal se achán suspendidas e non extinguidas mentres o desempregado continúe residindo no territorio doutro Estado membro, cobre a competencia básica de que dispón nesta materia no suposto de que o traballador de que se trata veña a establecer neste a súa residencia (sentenzas Cochet, antes citada, apartados 15 e 16, e Huijbrechts, antes citada, apartado 24). Polo demais, procede recordar que, en tal caso, o elemento determinante para a aplicación do artigo 71 do Regulamento n. 1.408/71 no seu conxunto, a saber a residencia do interesado nun Estado membro distinto daquel á lexislación da cal estaba sometido no transcurso do seu último emprego (ver, en particular, a sentenza do 29 de xuño de 1995, Van Gestel, C-454/93, Rec. p. I-1707, apartado 24) desapareceu precisamente, aínda cando o apartado 1, letra a), do inciso II), desta disposición deixe de ser aplicable (sentenza Huijbrechts, antes citada, apartado 28).

33. Dado que o Estado membro de residencia é así o único competente para o abono, segundo a súa lexislación e con intervención das súas institucións, de prestacións de desemprego ao traballador fronteirizo a que se refire o artigo 71, apartado 1, letra a), inciso II), do Regulamento n. 1.408/71, diso despréndese que o devandito Estado membro é, desta forma, o único que se acha en condicións de garantir unha posible conservación das citadas prestacións a favor do referido traballador cando este último se despraza a outro Estado membro para buscar nel un emprego.

34. En segundo lugar, ha de sinalarse a este respecto que, contrariamente ao que afirma o Goberno neerlandés, nada permite considerar que o disposto no artigo 69 do Regulamento n. 1.408/71 non deban aplicarse ao citado traballador.

35. Unha interpretación desta índole descoñece en primeiro lugar a finalidade do artigo 71, apartado 1, letra a), inciso II), do citado Regulamento, o cal, como o recordou a Comisión con razón, consiste principalmente en asimilar o réxime das prestacións de desemprego dos traballadores fronteirizos aos dos traballadores que exerceran o seu último emprego no Estado de residencia (sentenza Grisvard e Kreitz, antes citada, apartado 17).

36. A continuación, nin o texto nin o espírito do artigo 69 do Regulamento n. 1.408/71 indican que o lexislador comunitario pretende excluír os traballadores fronteirizos do ámbito de aplicación desta disposición.

37. En efecto, o artigo 69 aclara que se aplicará a calquera «traballador por conta allea ou por conta propia en paro total que reúna os requisitos esixidos pola lexislación dun Estado membro para ter dereito ás prestacións», que é o que acontece co traballador fronteirizo a que se refire o artigo 71, apartado 1, letra a), inciso II), do Regulamento n. 1.408/71, o cal, segundo se desprende dos apartados 29 a 33 da presente sentenza, gozará das prestacións de desemprego segundo o disposto na lexislación do Estado membro no cal reside e a cargo da institución competente do referido Estado membro.

38. Polo que se refire ao considerando do Regulamento n. 1.408/71, reproducido no apartado 2 da presente sentenza, lonxe de efectuar unha distinción entre traballadores fronteirizos e non fronteirizos, pon de manifesto a preocupación do lexislador comunitario de conceder o mantemento do desfrute das prestacións de desemprego ao «traballador sen emprego» para facilitar a busca dun emprego nos distintos Estados membros.

39. Como xa declarou anteriormente o Tribunal de Xustiza, o artigo 69 do Regulamento n. 1.408/71 ten así por obxecto favorecer a mobilidade dos demandantes de emprego e contribuír a garantir a libre circulación dos traballadores conforme ao artigo 42 CE (sentenzas do 10 de maio de 1990, Di Conti, C-163/89, Rec. p. I-1829, apartado 13, e do 21 de febreiro de 2002, Rydergård, C-215/00, Rec. p. I-1817, apartado 25).

40. Pois ben, é forzoso recoñecer, a este respecto, que unha interpretación do artigo 69 do Regulamento n. 1.408/71 que tivese como consecuencia excluír do desfrute desta disposición os traballadores fronteirizos en paro total considerados no artigo 71, apartado 1, letra a), inciso II), do citado Regulamento resulta incompatible cun obxectivo desta índole. En efecto, un trato semellante en materia de prestacións de desemprego colocaría os citados traballadores nunha situación desfavorable en relación coa xeneralidade dos traballadores, para os cales o Estado competente é normalmente o Estado de emprego, no cal residen ou permanecen e, polo tanto, non estaría suxeito ás esixencias da libre circulación dos traballadores (ver, nun sentido análogo, a sentenza Fellingner, antes citada, apartado 6). Non soamente se desanimaría a estes traballadores fronteirizos, senón que mesmo se lles impediría desprazarse a outro Estado membro para buscar nel un emprego, ao non poder continuar dispoñendo das prestacións de desemprego na ocasión, senón que ademais se lles penalizaría por exercer o dereito á libre circulación que lles garante o Tratado xa que, a diferenza dos traballadores que exerceran o seu emprego no Estado membro no cal residen, non poderían alegar os dereitos establecidos polo artigo 69 antes citado.

41. Nestas circunstancias, debe mesmo admitirse que a aclaración que figura no citado considerando do Regulamento n. 1.408/71 segundo a cal as prestacións que deberán manterse son as que se achan previstas na lexislación do Estado membro «á que [o traballador] estivera sometido en último lugar» non pode entenderse no sentido de que se refire necesariamente á lexislación do Estado membro do último emprego, senón que convén ver aquí, como o sinalou con razón a Comisión, unha referencia máis xeral á lexislación na virtude da cal debíanselle as prestacións de desemprego ao devandito traballador antes de que este se desprazase a outro Estado membro para buscar alí un emprego.

42. De todo o anterior se desprende que o disposto no artigo 69 do Regulamento n. 1.408/71 debe interpretarse no sentido de que se aplica aos traballadores fronteirizos en paro total a que se refire o artigo 71, apartado 1, letra a), inciso II), do propio Regulamento, aínda cando o Estado membro no cal residen tales traballadores se ache obrigado a garantirlle a conservación do dereito ás prestacións de desemprego, nas condicións previstas no referido artigo 69.

43. Segundo observou a Avogado Xeral no punto 50 das súas conclusións, a cir-

cunstancia de que a Comisión formulara propostas de modificación polo que atinxe ao artigo 69 do Regulamento n. 1.408/71 non pode influír sobre esta interpretación.

44. Contrariamente ao que afirmou o Goberno neerlandés, dita interpretación tampouco pode verse afectada pola circunstancia de que o artigo 70 do Regulamento n. 1.408/71 preveña que, nos casos a que se refire o artigo 69, apartado 1, do devandito Regulamento, as prestacións son aboadas pola institución de cada un dos Estados membros aos que se traslade o desempleado en busca de emprego. A institución competente do Estado membro á lexislación do cal estivera sometido o traballador mentres ocupaba o seu último emprego estará obrigada a reembolsar posteriormente o importe destas prestacións.

45. En efecto, habida conta de tódalas consideracións precedentes e, en particular, da ficción segundo a cal deberá considerarse que o traballador en paro total a que se refire o artigo 71, apartado 1, letra a), inciso II), do Regulamento n. 1.408/71 estivo sometido á lexislación do Estado membro no que reside mentres ocupaba o seu último emprego, en orde á aplicación da devandita lexislación, o artigo 70 do Regulamento debe interpretarse polo que respecta a un traballador desta índole, no sentido de que, cando o devandito traballador ampárase no disposto no artigo 69, é á institución competente do Estado membro no cal reside, a quen compete proceder ao reembolso das prestacións aboadas pola institución competente do Estado membro no cal teña lugar a busca de emprego.

46. No que se refire ao feito, posto de manifesto polo Goberno neerlandés, de que a interpretación dada no apartado 42 da presente sentenza permite ao traballador fronteirizo recibir prestacións por desemprego dun Estado membro ao cal non aboara cotizacións durante o seu último emprego, abonda observar que esta é unha consecuencia querida polo lexislador comunitario, o cal pretendeu reforzar as oportunidades de reinserción profesional dos traballadores (ver, nun sentido análogo, a sentenza Van Gestel, antes citada, apartado 26).

47. Á vista do conxunto das consideracións precedentes, debe estimarse que a Comisión alega con razón que a práctica administrativa neerlandesa consistente en denegar o desfrute do réxime creado polo artigo 69 do Regulamento n. 1.408/71 ao traballador fronteirizo en paro total ao que se refire o artigo 71, apartado 1, letra a), inciso II), do citado

Regulamento, que resida nos Países Baixos e que pretenda desprazarse a outro Estado membro para buscar alí un emprego, contravén (contravir) as devanditas disposicións.

48. Procede, pois, estimar o recurso e declarar que o Reino dos Países Baixos incumpriu as obrigas que lle incumben en virtude dos artigos 69 e 71 do Regulamento n. 1.408/71 ao negar aos traballadores fronteirizos en paro total a facultade de optar pola posibilidade prevista no artigo 69 do citado Regulamento de desprazarse, nas condicións establecidas na devandita disposición, a un ou a varios Estados membros co fin de buscar neles un emprego se ben conservando o seu dereito ás prestacións de desemprego.

Costas

49. A teor do artigo 69, apartado 2, do Regulamento de Procedemento, a parte que perda o proceso será condenada en costas, se así solicitábase a outra parte. Posto que a Comisión pediu que se condene en costas ao Reino dos Países Baixos e ao ser desestimados os motivos formulados por este último, procede condenalo en costas.

En virtude de todo o exposto,

O Tribunal de Xustiza,

decide:

1) Declarar que o Reino dos Países Baixos incumpriu as obrigas que lle incumben en virtude dos artigos 69 e 71 do Regulamento (CEE) n. 1.408/71 do Consello, do 14 de xuño de 1971, relativo á aplicación dos réximes de seguridade social aos traballadores por conta allea, aos traballadores por conta propia e aos membros das súas familias que se desprazan dentro da Comunidade, na súa versión modificada e actualizada polo Regulamento (CEE) n. 2001/83 do Consello, do 2 de xuño de 1983, ao negar aos traballadores en paro total a facultade de optar pola posibilidade prevista no artigo 69 do devandito Regulamento de desprazarse, nas condicións establecidas na devandita disposición, a un ou a varios Estados membros co fin de buscar neles un emprego se ben conservando o seu dereito ás prestacións de desemprego.

2) Condenar en costas ao Reino dos Países Baixos.

Sentenza do Tribunal de Xustiza de 4 de decembro de 2003

«Seguridade Social - Réxime nacional de prestacións por desemprego que establece unha norma que prohibe a acumulación para determinados ingresos - Asignación por desemprego para antigos axentes temporais das Comunidades Europeas - Libre circulación de traballadores - Réxime nacional de seguro de desemprego - Cualificación dunha actividade postuniversitaria - Actividade de estudante bolseiro en prácticas - Cualificación diferente noutros Estados membros do EEE - Discriminación»

No asunto C-92/02,

que ten por obxecto unha petición dirixida ao Tribunal de Xustiza, conforme ao artigo 234 CE, polo Arbeidsrechtbank van het Arrondissement Tongeren (Bélxica), destinada a obter, no litixio pendente ante o devandito órgano xurisdiccional entre

Nina Kristiansen

e

Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening,

unha decisión prexudicial sobre a interpretación do Regulamento (CEE) n. 1.408/71 do Consello, do 14 de xuño de 1971, relativo á aplicación dos réximes de seguridade social aos traballadores por conta allea, aos traballadores por conta propia e aos membros das súas familias que se desprazan dentro da Comunidade, na súa versión modificada e actualizado polo Regulamento (CE) n. 118/97 do Consello, do 2 de decembro de 1996 (DO 1997, L 28, p. 1), e do Regulamento (CEE) n. 1612/68 do Consello, do 15 de outubro de 1968, relativo á libre circulación dos traballadores dentro da Comunidade (DON L 257, p. 2; EE 05/01, p. 77),

O Tribunal de Xustiza

integrado polo Señor C.W.A. Timmermans, en funcións de Presidente da Sala Quinta, e os Sres. D.A.-N.O.-N. Edward e A. A. Pergola (Relator), Xuíces;

Avogado Xeral: Señor S. Alber;

Secretario: Señor R. Grass;

consideradas as observacións escritas presentadas en nome da Comisión das Comunidades Europeas polo Señor D. Martin, en calidade de axente;

visto o informe do Xuíz Relator;

oídas as conclusións do Avogado Xeral, presentadas en audiencia pública o 6 de marzo de 2003;

dita a seguinte

SENTENZA

1. Mediante resolución do 11 de marzo de 2002, recibida no Tribunal de Xustiza o 15 de marzo seguinte, o Arbeidsrechtbank van het Arrondissement Tongeren formulou, conforme ao artigo 234 CE, dúas cuestións prexudiciais sobre a interpretación do Regulamento (CEE) n. 1.408/71 do Consello, do 14 de xuño de 1971, relativo á aplicación dos réximes de seguridade social aos traballadores por conta allea, aos traballadores por conta propia e aos membros das súas familias que se desprazan dentro da Comunidade, na súa versión modificada e actualizada polo Regulamento (CE) n. 118/97 do Consello, do 2 de decembro de 1996 (DON 1997, L 28, p. 1; a partir deste momento, «Regulamento n. 1.408/71»), e do Regulamento (CEE) n. 1.612/68 do Consello, do 15 de outubro de 1968, relativo á libre circulación dos traballadores dentro da Comunidade (DON L 257, p. 2; EE 05/01, p.77).

2. As devanditas cuestións suscitaron-se no marco dun litixio entre a Señora Kristiansen e o Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (Oficina Nacional de Emprego; a partir deste momento, «RVA»), sobre unha solicitude de prestacións por desemprego que presentara e que foi denegado por este.

Marco Xurídico*Normativa comunitaria*

3. O artigo 67 do Regulamento n. 1.408/71, titulado «Totalización dos períodos de seguro ou de emprego», establece:

«1. A institución competente dun Estado membro a lexislación do cal subordine a adquisición, a conservación ou a recuperación do dereito ás prestacións, ao requisito de cubrir determinados períodos de seguro, computará, na medida necesaria, os períodos de seguro ou

de emprego cubertos baixo a lexislación de calquera outro Estado membro, coma se se tratase de períodos de seguro cubertos baixo a lexislación aplicada por ela, a condición, sen embargo, de que os períodos de emprego fosen considerados como períodos de seguro no suposto de ser cubertos baixo a devandita lexislación.

2. A institución competente dun Estado membro a lexislación do cal subordine a adquisición, a conservación ou a recuperación do dereito ás prestacións ao requisito de cubrir determinados períodos de emprego, computará, na medida necesaria, os períodos de seguro ou de emprego cubertos baixo a lexislación de calquera outro Estado membro, coma se se tratase de períodos de emprego cubertos baixo a lexislación que a devandita institución aplique.

3. Salvo nos casos a que se refire o inciso II da letra a) e o inciso II da letra b) do apartado 1 do artigo 71, a aplicación do previsto nos apartados 1 e 2 queda subordinada ao requisito de que o interesado cubrira en último lugar:

- cando se trate do apartado 1, períodos de seguro,

- cando se trate do apartado 2, períodos de emprego,

conforme ao disposto na lexislación ao amparo da cal sexan solicitadas as prestacións.

4. Cando a duración do desfrute das prestacións dependa da duración dos períodos de seguro ou de emprego, aplicarase o previsto no apartado 1 ou no apartado 2, segundo o caso.»

4. O artigo 28 bis do Réxime aplicable aos outros axentes das Comunidades Europeas (a partir deste momento, «RAA»), introducido polo Regulamento (CECA, CEE, Euratom) n. 2.799/85 do Consello, do 27 de setembro de 1985, polo que se modifica o Estatuto dos funcionarios das Comunidades Europeas e o Réxime aplicable aos demais axentes destas Comunidades (DON L 265 p. 1; EE 01/05, p. 16), dispón:

«1. O antigo axente temporal que se atope sen emprego despois de cesar nunha das institucións das Comunidades Europeas:

- que non sexa titular dunha pensión de xubilación ou invalidez a cargo das Comunidades Europeas,

- o cesamento da cal no servizo non fora debido a unha renuncia ou rescisión do contrato por motivo disciplinario,

- que prestara servizos durante polo menos seis meses,

- e que sexa residente dun Estado membro da Comunidade,

beneficiarase dunha asignación mensual por desemprego nas condicións que a continuación se determinan.

Cando se poida acoller a unha asignación por desemprego conforme a un réxime nacional, deberá declaralo á institución da que dependía, a cal informará inmediatamente á Comisión. En tal caso, a contía desta asignación será deducida da que perciba conforme ao apartado 3.

2. Para beneficiarse da asignación por desemprego, o antigo axente temporal:

a) será inscrito, a petición propia, como solicitante de emprego nos servizos de emprego do Estado membro onde fixe a súa residencia;

b) deberá satisfacer as obrigas previstas pola lexislación do devandito Estado membro que incumben ao titular das prestacións por desemprego conforme á devandita lexislación;

c) deberá transmitir mensualmente á institución da que dependía, a cal transmitirá inmediatamente á Comisión, un certificado do servizo nacional competente no que se precise se satisfizo ou non as obrigas establecidas nas letras a) e b).

A prestación poderá ser acordada ou mantida pola Comunidade, a pesar de que non se cumpran as obrigas nacionais contempladas na letra b), en caso de enfermidade, accidente, maternidade, invalidez ou situación recoñecida como análoga ou de dispensa para satisfacer as devanditas obrigas por parte da autoridade nacional competente.

[...]

4. A asignación por desemprego será pagada ao antigo axente temporal durante un período máximo de vinte e catro meses a partir do día do seu cesamento no servizo. Se durante ese período o antigo axente temporal deixase de reunir as condicións previstas nos apartados 1 e 2, o pagamento da asignación quedará interrompido (interrompido). A asignación será pagada de novo se, antes da expiración do devandito período, o antigo axente temporal reúne de novo as citadas condicións sen adquirir dereito a unha asignación por desemprego nacional.

[...]

8. O Regulamento (CEE, Euratom, CECA) n. 260/68 polo que se fixan as condicións e o procedemento de aplicación do imposto establecido en beneficio das Comunidades Europeas será aplicable á asignación por desemprego pagada ao antigo axente temporal que permaneza sen emprego.

9. Os servizos nacionais competentes en materia de emprego e desemprego, actuando dentro do marco da súa lexislación nacional, e a Comisión manterán unha cooperación eficaz para a boa aplicación do presente artigo.»

5. O artigo 7, apartado 4, do Regulamento n. 1612/68 dispón:

«Toda cláusula de convenio colectivo ou individual ou doutra regulamentación colectiva referente ao acceso ao emprego, ao emprego, á retribución e ás demais condicións de traballo e despedimento, será nula de pleno dereito na medida en que preveza ou autorice condicións discriminatorias para os traballadores nacionais doutros Estados membros.»

Normativa nacional

6. O artigo 30 do Real Decreto do 25 de novembro de 1991, polo que se regula o seguro de desemprego (Moniteur belge do 31 de decembro de 1991; a partir deste momento, «Real Decreto»), dispón:

«Para poder adquirir o dereito ás prestacións por desemprego, un traballador a tempo completo deberá cumprir un período de carencia que consistirá no número de días de traballo que a continuación se indica:

[...]

2. 468 días nos 27 meses anteriores á devandita solicitude, se ten unha idade comprendida entre os 36 e os 50 anos,

[...]

O período de referencia indicado no parágrafo primeiro prorrogase un número de días igual ao período:

[...]

3. de exercicio, durante un período mínimo de seis meses, dunha profesión en relación coa cal o traballador non estea suxeito ao seguro de desemprego; esta prórroga non poderá superar os nove anos.»

7. O artigo 37, apartado 1, do Real Decreto establece o seguinte:

«Para a aplicación do presente capítulo, teranse en conta os períodos de actividade

cubertos nunha profesión ou unha empresa suxeitas ao seguro de desemprego durante os cales, simultaneamente:

1. pagácese unha retribución ao menos igual ao salario mínimo;

[...]

2. retivésense sobre a retribución aboada as cotizacións regulamentarias de seguridade social, incluídas as correspondentes ao seguro de desemprego.»

8. O artigo 44 do Real Decreto dispón:

«Para poder beneficiarse das prestacións, o desempregado deberá estar privado de traballo e de retribución a causa de circunstancias alleas á súa vontade.»

9. O artigo 46, apartado 1, do Real Decreto é do seguinte tenor:

«Para os efectos do artigo 44 enténdese por retribución, en particular:

[...]

5. A indemnización á que teña dereito o traballador pola resolución do contrato de traballo, con excepción da indemnización por danos morais e das indemnizacións concedidas como complemento á prestación por desemprego;

[...]

Para a aplicación do parágrafo primeiro, número 5, considerarase indemnización concedida como complemento á prestación por desemprego, a indemnización ou unha parte da indemnización outorgada a raíz do despedimento involuntario, sempre que se cumpran as seguintes condicións:

- que a indemnización non fose considerada polas partes unha indemnización de preaviso.

- a indemnización ou unha parte desta non poderá substituír ás vantaxes concedidas no marco dun réxime de despedimento normal, sempre e cando estas últimas vantaxes fosen efectivamente concedidas.»

10. A teor do artigo 14 da Orde Ministerial do 26 de novembro de 1991, sobre as normas de aplicación do seguro de desemprego (Moniteur belge do 25 de xaneiro de 1992; a partir deste momento, «Orde Ministerial»):

«Non se computarán, para os efectos do cálculo do número de días de traballo esixidos, as prestacións de traballo efectuadas nunha profesión ou unha empresa non suxei-

tar o seguro de desemprego, nin sequera se se practicaron as retencións.»

Litixio principal e cuestións prexudiciais

11. A Señora Kristiansen, que naceu o 17 de novembro de 1961, de nacionalidade norueguesa, exerceu do 1 de xuño de 1988 ao 1 de novembro de 1994 unha actividade profesional en Noruega, tras rematar alí os seus estudos universitarios. Durante o devandito período de actividade profesional estivo comprendida no sistema da seguridade social norueguesa.

12. Do 1 de novembro de 1994 ao 31 de outubro de 1996, a Señora Kristiansen traballou no Instituto de Materiais e Medidas de Referencia (a partir deste momento, «IMMR») de Geel (Bélxica), en virtude dun contrato celebrado coa Comisión das Comunidades Europeas («Individual Fellowship Contract»; a partir deste momento, «Fellowship Contract»). Este contrato tiña por obxecto o perfeccionamento da cualificación profesional dos traballadores novos. A Señora Kristiansen participou con este fin nun proxecto de formación para a investigación («research training project»), as condicións da cal recollíanse en anexo ao contrato. Segundo estas, non percibía ningunha retribución, pero asignábaselle unha cantidade mensual para cubrir os gastos de desprazamento e estancia. Ademais, as cotizacións á seguridade social e os impostos corrían ao seu cargo. A Señora Kristiansen non estaba comprendido no sistema da seguridade social belga.

13. Tras expirar o Fellowship Contract, a Señora Kristiansen estivo sen emprego durante un mes.

14. Do 1 de decembro de 1996 ao 30 de novembro de 1999, a demandante traballou na Comisión, en virtude dun contrato de axente temporal no marco do cal estaba afiliada ao réxime de seguridade social dos funcionarios e axentes das Comunidades Europeas.

15. Á finalización deste contrato, a Señora Kristiansen solicitou a concesión de prestacións por desemprego en Bélxica. Mediante resolución do 23 de xuño de 2000, RVA denegou a citada solicitude alegando que a Señora Kristiansen non cumpría os requisitos establecidos pola normativa belga, que esixe cubrir 468 días de traballo ou asimilado no período de referencia aplicable e que comprende os 27 meses anteriores á súa solicitude.

16. Na súa resolución, RVA negouse a tomar en consideración a prestación de servizos da Señora Kristiansen como empregada da

Comisión no período comprendido entre o 1 de decembro de 1996 e o 30 de novembro de 1999. Motivou a súa decisión no feito de que esta prestación de servizos se realizou no marco dunha profesión ou dunha empresa non comprendida no sistema da seguridade social, continxencia de desemprego, e que por iso non podía ser tida en conta, conforme aos artigos 37, apartado 1, do Real Decreto e 14 da Orde Ministerial. Non obstante, RVA estimou que a citada actividade profesional prorrogaba o período de referencia para a concesión de prestacións por desemprego do réxime nacional belga, conforme ao artigo 30, apartado 3, da Orde Ministerial.

17. Polo que respecta á actividade que a Señora Kristiansen exercera no período comprendido entre o 1 de novembro de 1994 e o 31 de outubro de 1996 no IMMR, RVA considerou, en cambio, que, ao tratarse dun período de formación que a Señora Kristiansen realizou en calidade de estudante bolseira en prácticas, un período deste tipo non prorroga o período de referencia, conforme ao artigo 30, parágrafo terceiro, do Real Decreto.

18. Nestas circunstancias, a Señora Kristiansen non acredita un número de días traballados suficiente para obter a prestación por desemprego prevista pola lexislación belga.

19. A Señora Kristiansen impugnou a resolución de RVA ante o Arbeidsrechtbank van het Arrondissement Tongeren.

20. Ante o órgano xurisdiccional remitente, a Señora Kristiansen alegou que as actividades que exerceu no IMMR, en virtude do Fellowship Contract, constituían unha actividade profesional. A este respecto, sostivo que un período de formación deste tipo no IMMR está suxeito a un réxime xurídico especial de Dereito internacional resultante do Acordo sobre o Espazo Económico Europeo, do 2 de maio de 1992 (DON 1994, L 1, p. 3; a partir deste momento, «Acordo EEE»). Sinala que, en certos Estados membros partes no Acordo EEE, a realización dunha función postuniversitaria no IMMR considérase unha actividade profesional comprendida ou non no sistema da seguridade social, mentres que en Bélxica se considera un período de prácticas de estudante bolseiro. No devandito Estado membro, un estudante bolseiro non pode beneficiarse voluntariamente do réxime de seguridade social ao que están suxeitas as actividades profesionais. Segundo a Señora Kristiansen, esta desigualdade en canto ao réxime xurídi-

co social dunha persoa que realiza unha función postuniversitaria provoca unha incompatibilidade co artigo 7, apartado 4, do Regulamento n. 1612/68.

21. RVA sostivo que a actividade exercida pola Señora Kristiansen no IMMR non é unha actividade profesional, senón que aquela recibiu unha formación como estudante bolseira en prácticas. En efecto, RVA engade que do artigo 7 do anexo do Fellowship Contract, relativo ás condicións xerais, despréndese que a interesada non percibiu ningunha retribución, senón que se lle asignou unha cantidade mensual para cubrir os seus gastos de desprazamento e estancia, e que non estivo comprendida no sistema da seguridade social. Por conseguinte, a actividade exercida pola Señora Kristiansen no IMMR non prorrogaba tampouco o período de referencia para a concesión das prestacións por desemprego.

22. O órgano xurisdiccional remitente estima que deben resolverse dous problemas. Primeiro, dilucidar se os antigos axentes temporais da Comisión que residen en Bélxica poden ter dereito ás prestacións por desemprego previstas pola normativa belga, tras cesar na súa actividade profesional en dita Institución, aínda que non se lles practicara ningunha dedución en concepto de seguridade social e os interesados poidan beneficiarse da asignación por desemprego aboada pola Comisión. Segundo, resolver se a resolución de RVA, a teor da cal un estudante postuniversitario contratado por IMMR en virtude do Fellowship Contract é considerado estudante bolseiro en prácticas, é contraria á normativa comunitaria, en canto que vulnera o principio de non discriminación e mesmo o principio da libre circulación de traballadores.

23. Nestas circunstancias, o Arbeidsrechtbank van het Arrondissement Tongeren decidiu suspender o procedemento e formular ao tribunal de Xustiza as seguintes cuestións prexudiciais:

«1) As disposicións do Regulamento n. 1.408/71, ¿prohiben que aos axentes temporais da Comunidade Europea que residan en Bélxica tras cesar na súa actividade para a CE polos cales non se efectuasen cotizacións á seguridade social e que teñan dereito a unha asignación por desemprego aboada pola CE aplíqueselles integramente a normativa nacional, en concreto respectando a norma nacional que prohibe a acumulación na que se establece que, de acordo cos requisitos para a concesión da prestación por desemprego, o traba-

llador debe estar desempregado e non recibir ningunha retribución, entendéndose por retribución, en particular, a indemnización de preaviso ou a indemnización pola resolución do contrato de traballo á que poida ter dereito o traballador, con excepción da indemnización por danos morais?»

2) ¿É contrario ao Regulamento (CEE) n. 1.612/68 do Consello, do 15 de outubro de 1968 (artigo 7, apartado 4), no que se establece que debe perseguirse a uniformidade no ámbito da seguridade social e evitar as discriminacións, que (en opinión da demandante) dentro do EEE existan diferenzas en canto ao réxime xurídico social dunha persoa que realice unha función postuniversitaria; que, mentres que en diversos Estados membros do EEE a realización dunha función postuniversitaria se considera unha actividade profesional, aínda que non estea suxeita ao seguro social obrigatorio, en Bélxica considérese (en opinión da demandante, incorrectamente) que unha persoa que realice unha función postuniversitaria é unha estudante bolseiro en prácticas e que a referida comparece deba afiliarse pola súa conta ao réxime nacional belga, malia que non é posible facelo de forma voluntaria (polo menos, polo que respecta á rama de seguro de desemprego)?»

Sobre as cuestións prexudiciais

24. Con carácter preliminar, procede sinalar que, en virtude dos artigos 28 e 29 así como dos anexos V e VI do Acordo EEE, os Regulamentos nos 1.612/68 e 1.408/71 son aplicables aos nacionais noruegueses. Na medida en que da resolución de remisión se deduce que a Señora Kristiansen, que reside en Bélxica, é de nacionalidade norueguesa, pode invocar as disposicións dos citados regulamentos.

Sobre a primeira cuestión

25. Mediante a súa primeira cuestión, o órgano xurisdiccional remitente pregunta en esencia se o Regulamento n. 1.408/71 oponse á aplicación dun réxime nacional de prestacións por desemprego e, máis concretamente, dunha disposición nacional que prohibe a acumulación prevista por ese réxime, a un antigo axente temporal da Comisión que reside nun Estado membro e que pode beneficiarse da asignación por desemprego aboada por esta última.

26. Sobre este particular, da resolución de remisión resulta que a Señora Kristiansen

prestou servizos como axente temporal da Comisión do 1 de decembro de 1996 ao 30 de novembro de 1999 e que, en consecuencia, beneficiouse, como antiga axente temporal, da asignación por desemprego prevista no RAA.

27. Do anterior dedúcese que, por unha parte, como sinalou con razón a Comisión nas súas observacións, a primeira cuestión inscríbese no marco do RAA e atinxe especialmente á relación entre as disposicións deste réxime aplicables aos antigos axentes temporais e as disposicións que prohiben a acumulación do réxime de seguro de desemprego belga.

28. Por outra banda, segundo reiterada xurisprudencia, para dar unha resposta axeitada ao órgano xurisdiccional que lle formula unha cuestión prexudicial, o Tribunal de Xustiza pode verse obrigado a tomar en consideración normas de Dereito comunitario ás que o xuíz nacional non se referira na súa cuestión (sentenzas do 20 de marzo de 1986, Tissier, 35/85, Rec. p. 1.207, apartado 9; do 27 de marzo de 1990, Bagli Pennacchiotti, C-315/88, Rec. p. I-1.323, apartado 10, e do 18 de novembro de 1999, Teckal, C-107/98, Rec. p. I-8.121, apartado 39).

29. Agora ben, no relativo ás disposicións aplicables aos antigos axentes temporais, o artigo 28 bis do RAA contén unha norma especial sobre a relación entre as asignacións por desemprego comunitarias e as dos réximes nacionais.

30. Nestas circunstancias, para ofrecer unha interpretación adecuada do Dereito comunitario ao órgano xurisdiccional remitente, procede interpretar as disposicións pertinentes do RAA e non as do Regulamento n. 1.408/71.

31. A este respecto, hai que recordar, en primeiro lugar, que, segundo reiterada xurisprudencia, como sinalou o Avogado Xeral no punto 33 das súas conclusións, o Dereito comunitario non restrinxe a competencia dos Estados membros para organizar os seus sistemas de seguridade social e que, a falta dunha harmonización a escala comunitaria, corresponde á lexislación de cada Estado membro determinar, por unha parte, os requisitos do dereito ou da obriga de afiliarse a un réxime de seguridade social e, por outra parte, os requisitos que confiren dereito ás prestacións. Non obstante, no exercicio da devandita competencia, os Estados membros deberán respectar o Dereito comunitario (sentenza do 12 de xullo de 2001, Smits e Peerbooms, C-157/99, Rec. p. I-5.473, apartados 44 a 46).

32. En segundo lugar, como sinalou a Comisión nas súas observacións, o RAA foi adoptado mediante un Regulamento do Consello que, en virtude do artigo 249 CE, parágrafo segundo, ten un alcance xeral, é obrigatorio en tódolos seus elementos e directamente aplicable en tódolos Estados membros. Diso dedúcese que, á parte dos efectos que despreza na orde interna da administración comunitaria, o RAA obriga aos Estados membros na medida en que a participación destes sexa necesaria para a súa aplicación (sentenza do 7 de maio de 1987, Comisión/Bélxica, 186/85, Rec. p. 2.029, apartado 21).

33. Neste contexto, é preciso recordar que o artigo 28 bis, apartado 1, parágrafo segundo, do RAA dispón que, cando un antigo axente temporal poida solicitar unha prestación por desemprego en virtude dun réxime nacional, «[...] o importe da devandita prestación deducirase da asignación aboada ao amparo do [réxime comunitario]». Esta disposición establece así o carácter complementario do réxime comunitario de asignacións por desemprego en relación cos dos Estados membros.

34. Dado que o seu fundamento atopa no artigo 28 bis, apartado 1, parágrafo segundo, do propio RAA, o carácter complementario do réxime comunitario de asignacións por desemprego imponse aos Estados membros e non pode ser ignorado polas disposicións lexislativas nacionais (sentenza Comisión/Bélxica, antes citada, apartado 23).

35. De o anterior resulta que procede responder á primeira cuestión que o artigo 28 bis, apartado 1, parágrafo segundo, do RAA establece o carácter complementario do réxime comunitario de asignacións por desemprego en relación cos réximes dos Estados membros, o que non pode ser ignorado ao aplicar o réxime de prestacións por desemprego dun Estado membro e, en particular, unha disposición que prohibe aplicar a acumulación prevista por este último réxime, a un antigo axente temporal que resida no citado Estado membro e que poida beneficiarse da asignación por desemprego aboada en virtude do RAA.

Sobre a segunda cuestión

36. Mediante a súa segunda cuestión, o órgano xurisdiccional remitente pregunta en esencia se o principio de non discriminación enunciado no artigo 7, apartado 4, do Regulamento n. 1.612/68 oponse a que unha persoa que realice unha función postuniversitaria,

como a prevista polo Fellowship Contract, sexa considerado nun Estado membro estudante bolsista en prácticas, que non está comprendida no réxime nacional do seguro de desemprego, mentres que noutros Estados membros, se considera que unha persoa que realice unha función idéntica ten unha actividade profesional que pode beneficiarse de tal réxime de seguro de desemprego.

37. A este respecto, abonda sinalar, en primeiro lugar, que, como se recordou no apartado 31 desta sentenza, o Dereito comunitario non restrinxe a competencia dos Estados membros para organizar os seus sistemas de seguridade social e que a falta dunha harmonización a escala comunitaria, corresponde á lexislación de cada Estado membro determinar, por unha parte, os requisitos do dereito ou da obriga de afiliarse a un réxime de seguridade social e, por outra parte, os requisitos que confiren dereito ás prestacións (sentenza Smits e Peerbooms, antes citada, apartados 44 e 45).

38. En segundo lugar, ao prohibir a cada Estado membro, no ámbito de competencia do Tratado CE, aplicar o Dereito nacional dun xeito diferente en función da nacionalidade das persoas interesadas, o principio de non discriminación, enunciado tanto no artigo 39 CE, apartado 2, como no artigo 7 do Regulamento n. 1612/68, non concirne ás eventuais diferenzas de trato que poidan resultar, dun Estado membro ao outro, das diverxencias entre as lexislacións nacionais, sempre que estas diferenzas afecten ás persoas que están comprendidas dentro do ámbito de aplicación destas lexislacións de xeito idéntico, conforme a criterios obxectivos e sen tomar en consideración a nacionalidade daquelas.

39. Neste contexto, polo que respecta máis concretamente á normativa belga en materia de seguridade social, esta non pode considerarse contraria ao Dereito comunitario pola única razón de que cualifique a función postuniversitaria realizada pola Señora Kristiansen no IMMR de función de estudante bolsista en prácticas, que non permite acceder ao réxime nacional de seguro de desemprego, sempre que un nacional belga que realizara as mesmas actividades sexa tratado de forma idéntica.

40. Nestas circunstancias, procede responder á segunda cuestión que o principio de non discriminación enunciado no artigo 7, apartado 4, do Regulamento n. 1612/68 non se

opón a que unha persoa que realice unha función postuniversitaria, como a prevista no asunto principal, sexa considerado nun Estado membro estudante bolsista en prácticas, que non está comprendida no réxime nacional de seguro de desemprego, mentres que noutros Estados membros se considera que unha persoa que realice unha función idéntica ten unha actividade profesional que pode beneficiarse do réxime de seguro de desemprego.

Costas

41. Os gastos efectuados pola Comisión, que presentou observacións ante este Tribunal de Xustiza, non poden ser obxecto de reembolso. Dado que o procedemento ten, para as partes do litixio principal, o carácter dun incidente promovido ante o órgano xurisdiccional nacional, corresponde a este resolver sobre as costas.

En virtude de todo o exposto,

O Tribunal de Xustiza,

pronunciándose sobre as cuestións formuladas polo Arbeidsrechtbank van het Arrondissement Tongeren mediante resolución do 11 de marzo de 2002, declara:

1) O artigo 28 bis, apartado 1, parágrafo segundo, do Réxime aplicable a outros axentes das Comunidades Europeas establece o carácter complementario do réxime comunitario de asignacións por desemprego en relación cos dos Estados membros, o que non pode ser ignorado ao aplicar o réxime de prestacións por desemprego dun Estado membro e, en particular, unha disposición que prohíbe aplicar a acumulación prevista por este último réxime, a un antigo axente temporal que resida no citado Estado membro e que poida beneficiarse da asignación por desemprego aboada en virtude do Réxime aplicable aos outros axentes das Comunidades Europeas.

2) O principio de non discriminación enunciado no artigo 7, apartado 4, do Regulamento (CEE) n. 1.612/68 do Consello, do 15 de outubro de 1968, relativo á libre circulación dos traballadores dentro da Comunidade non se opón a que unha persoa que realice unha función postuniversitaria, como a prevista no asunto principal, sexa considerado nun Estado membro estudante bolsista

en prácticas, que non está comprendida no réxime nacional de seguro de desemprego, mentres que noutros Estados membros se considera que unha persoa

que realice unha función idéntica ten unha actividade profesional que pode beneficiarse do réxime de seguro de desemprego.

Pronunciada en audiencia pública en
Luxemburgo, a 4 de decembro de 2003.